

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

© Оліферчук К. С., Шматковська Т. О., 2015

Ринкова економіка відкриває широкі можливості для активізації інноваційної діяльності, а тому її характерною ознакою є створення та використання нових знань, перетворення їх на повноцінний чинник виробництва.

Проте інноваційна діяльність більшою мірою, ніж інші напрями підприємницької діяльності, пов'язана з ризиком, оскільки гарантія позитивного результату в інноваційному підприємстві практично відсутня. У будь-якій галузі, де потрібні перші стартові інвестиції для створення продукту, є місце для венчурного бізнесу. Первинна стадія, коли ще точно не відомо, чи буде продаватися продукт, завжди досить складна, незалежно від галузі. Для нових проектів є дві можливості: одержати інвестиції від приватних інвесторів, у тому числі через венчурні фонди, або одержати інвестиції від корпоративного сектора. Часто корпоративний сектор купує компанію чи технологію, але він не зацікавлений з будь-ким створювати бізнес.

Питання венчурного інвестування в Україні у різних аспектах досліджували такі економісти, як: О.В. Бабінська [1], П. В. Ковалишин [2], І. С. Кузнєцова [3], С. З. Мошенський, О. М. Петрук [4] тощо.

Необхідно зауважити, що назва «венчурний» походить від англійської «venture» - «ризикове підприємство». Як правило, ризикове (венчурне) інвестування здійснюється в малі і середні приватні або приватизовані підприємства без надання їм будь-якого залогів чи окладу, що відрізняє його від банківського кредитування [5, с. 202].

І.С. Кузнєцова визначає, що специфічними рисами венчурних інвестицій є відсутність вимог до реципієнта капіталу щодо надання гарантій повернення інвестицій; виключно ретельний відбір об'єкту інвестування з сотні претендентів; суттєва роль особистого чинника при відборі проекту; відсутність притягань інвесторів щодо отримання контролю над компанією [3, с. 195].

Особливістю венчурного інвестування є те, що інвестор не має наміру придбати контрольний пакет акцій компанії (насамперед, при первісному інвестуванні). Це і є головна відмінність венчурного інвестора від «стратегічного інвестора» або «партнера». Адже мета венчурного капіталу полягає в іншому – купу чуючи пакет акцій, або частку, меншу за контрольний пакет, інвестор сподівається, що компанія буде використовувати його гроші як фінансовий важіль для забезпечення більш швидкого зростання свого бізнесу. Ні інвестор, ні його представники не несуть інших видів ризиків, окрім фінансових.

Зауважимо, що функцію венчурних капіталістів в Україні виконують компанії з управління активами, які, на відміну від інших країн, створюються середніми інвесторами. Але далі інвестиційний бізнес буде розвиватись, обслуговуючи переважно залучені кошти. Згідно ЗУ «Про венчурну діяльність в інноваційній сфері», юридична особа будь-якої організаційної форми, яка здійснює управління активами венчурних інноваційних фондів, є венчурною інноваційною компанією [6]. Форми венчурного інвестування достатньо різноманітні, але специфіка українського постприватизаційного акціонерного капіталу диктує переважання інвестиційного кредиту від вкладень у спеціально випущені під проект облігації до прямого інвестиційного кредитування через венчурні фонди.

Розвиток венчурного бізнесу в Україні розпочався після створення Фонду «Україна» (1992 р.). На сьогодні цей фонд здійснив інвестиції на загальну суму понад 10 млн. дол. США. У 1994р. На українському ринку з'явився «Western NIS Enterprise Fund» з початковим капіталом у сумі 150 млн. доларів, який надав уряд США, а у 1998 р. Приступив до роботи «Blak Sea Fond» [4, с. 47].

У цьому ж самому році була створена компанія «Euroventures Ukraine» із загальною капіталізацією 30 млн. дол. США. Значна частина фінансування через ці фонди здійснюється за рахунок коштів Європейського банку реконструкції та розвитку (за виключенням «Western NIS Enterprise Fond»).

За офіційними оцінками Мінекономіки, ринок венчурного капіталу в Україні становить близько 400 млн дол. (потенційний обсяг складає 800 млрд дол.) і нараховує більше ніж 50 формально зареєстрованих компаній, хоча реально працюють не більше 10. Серед них: «Western NIS Enterprise Fund» (капітал 150 млн

Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури дол., виділений урядом США для інвестицій у харчову промисловість, сільське господарство, виробництво будматеріалів, фінансовий сектор України), «SigmaBlazer» (капітал 100 млн дол.), фонд прямих інвестицій «Україна» (22,5 млн дол.) [7, с. 56].

За результатами оцінювання нинішньої економічної ситуації в нашій державі, можна виділити ряд факторів, які перешкоджають розвитку венчурного інвестування в Україні:

- нерозвиненість інвестиційного ринку, зокрема механізму його прямого інвестування;
- низький рівень законодавчої бази щодо регулювання венчурного бізнесу;
- велика кількість технологій подвійного призначення, комерціалізація яких має значні труднощі тощо.

Спираючись на світовий досвід, сформовано фактори, що сприяють розвитку венчурної індустрії, на становлення та розвиток яких повинна спрямовувати свою діяльність наша країна:

- наявність науково-освітньої бази – потужних дослідницьких центрів, секторів, наукових шкіл, які безпосередньо проводять дослідження;
- зрілість фінансового ринку – розвиненість фінансових інститутів, наявність фондового ринку;
- політична і макроекономічна стабільність;
- стабільний попит зі сторони держави і приватного сектору на наукові дослідження і розробки;
- наявність вільних грошей в економіці [4, с. 205].

Підсумовуючи зауважимо, що в реаліях сучасності в Україні, коли ринок науково-технічної сфери перебуває в стадії формування і розвитку, державі необхідно взяти на себе ініціативу створення мережі інноваційних фондів за участю власних коштів із залученням на правах партнерів або акціонерів широкого кола приватних інвесторів. І лише вирішивши та подолавши всі проблеми, які перешкоджають розвитку венчурного бізнесу в Україні, наша країна сформує значний інвестиційний потенціал та набуде статусу передової країни венчурної індустрії.

1. Баранецький І.О. *Особливості та перспективи розвитку венчурного підприємництва в Україні* / І.О. Баранецький // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2004. – № 4. – С. 46–52.

2. Ковалишин П. В. *Формування та розвиток ринку венчурного інвестування України: монографія* / П. В. Ковалишин. – Миколаїв : Вид-во МДАУ, 2008. - 302 с.

3. Кузнецова І.С. *Інституціональна теорія як методологічна основа дослідження нових господарських практик (на прикладі венчурної дальності)* / І.С. Кузнецова // *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економіка*. - 2006. - Вип. 103-4. -С. 195 – 200.

4. Петрук О.М. *Теорія та практика венчурного фінансування [текст] : монографія* / О.М. Петрук, С.З. Мошенський. - Житомир, : ЖДТУ, ПП «Рута», 2008. - 248 с.

5. Гайдуцький А.П. *Економічні механізми забезпечення інвестиційної конкурентоспроможності аграрного сектора економіки* / А.П. Гайдуцький // *Економіка України*. – 2003. – № 2. – С. 69–73.

6. Гринкевич С.С. *Стратегія розвитку венчурного фінансування в системі оцінки вартості бізнесу* / С.С. Гринкевич // *Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право*. - 2008. - Вип. 1. – С. 202 – 206.

7. *Архиєреєв С.І. Інноваційний потенціал України : прогностно-аналітичні оцінки* / С.І. Архиєреєв, Т.В. Тарасенко. – Х. : Вид-во «Золоті сторінки», 2008. – 112 с.